

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 14830/2022
25.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић, Зорице Булајић, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Маја Војводић, адвокат из ..., против тужене Република Србија, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Ужицу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 323/22 од 24.02.2022. године, у седници одржаној 25.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 323/22 од 24.02.2022. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 323/22 од 24.02.2022. године и пресуда Основног суда у Пожеги П1 239/20 од 14.10.2021. године, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснован, тужбени захтев да се тужена обавезе да тужиоцу, на име накнаде штете због неисплаћених зарада исплати 799.191,01 динара са законском затезном каматом од 09.11.2020. године до исплате и одбија се захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 69.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожеги П1 239/20 од 14.10.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде штете због неисплаћених зарада плати 799.191,01 динара са законском затезном каматом од 09.11.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 122.584,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 323/22 од 24.02.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и првостепена пресуда потврђена.

Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23 – други закон), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је био запослен у друштвено грађевинском предузећу „Пролетерски пут“ Пожега и по основу правноснажних и извршних пресуда Општинског суда у Пожеги водио извршне поступке пред Основним судом у Пожеги ради исплате минималне зараде. Тужиоцу је као повериоцу у поступку стечаја над ДКП „Пролетерски пут Пожега“ утврђено потраживање у четвртном исплатном реду у износу од 900.447,65 динара. По решењу о главној деоби Ст 187/11 од 21.11.2011. године, тужилац је намирен у износу од 90.586,72 динара. Решењем Привредног суда у Ужицу Ст 48/2010 од 31.08.2011. године, утврђено је да је стечајни дужник ДКП „Пролетерски пут“ у стечају продат као правно лице, обустављен је стечајни поступак над стечајним дужником, настављен стечајни поступак над стечајном масом ДКП „Пролетерски пут“ у стечају Пожега, одређен стечајни судија и стечајни управник стечајне масе.

Решењем Привредног суда у Ужицу Ст 187/2011 од 27.06.2012. године, усвојен је предлог стечајног управника и утврђено да се ненаплаћено потраживање стечајног дужника ДКП „Пролетерски пут“ у стечају Пожега од ДКП „Привредник у стечају“ Ужице у износу од 59.987.974,24 динара пренесе повериоцима четвртог исплатног реда и одобрена је завршна деоба масе стечајног дужника за повериоца – тужиоца у износу од 900.447,65 динара, усвојен завршни рачун стечајног дужника и закључен стечајни поступак над стечајном масом ДКП „Пролетерски пут“. Међу повериоцима је делимично намирен и тужилац. Решењем Привредног суда у Ужицу Ст 331/2010 од 23.01.2015. године, делимично је усвојен завршни рачун стечајног дужника ДКП „Привредник Ужице“, закључен стечајни поступак над ДГ „Привредник“ у Ужицу и одређено је брисање стечајног дужника у регистру код Агенције за привредне регистре РС. Тужилац није подносио приговор ради заштите права на суђење у разумном року.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је у конкретном случају тужиоцу повређено право на мирно уживање имовине јер је тужилац доказао да је његово потраживање по основу неисплаћене зараде утврђено правноснажним и извршним судским одлукама признато у стечајном поступку али није намирено у целисти, па имајући у виду да је у време покретања

стечајног поступка ДГП „Пролетерски пут“ у стечају пословао са друштвеним капиталом, тужена је сходно члану 154. став 1 у вези члана 172. Закона о облигационим односима објективно одговорна за штету коју је тужилац претрпео, независно од тога што тужилац није посебно водио поступак за заштиту права на суђење у разумном року и применом члана 58. Устава Републике Србије и члана 1. Протокола број 1. уз Европску конвенцију о људским правима одлучио као у изреци.

По оцени Врховног суда, становиште нижестепених судова није правилно.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник Републике Србије“ бр. 40/2015, 92/2023), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од годину дана од кад је стекла право на правично задовољење (став 1.). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3.).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године).

Поднетом тужбом тражена је накнада материјалне штете у висини новчаних потраживања тужиоца из радног односа, утврђених правноснажним и извршним судским одлукама, које тужилац није у целости наплатио. Право на накнаду материјалне штете може се остварити у парници тужбом која се подноси на основу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року. Претпоставка за такву тужбу је да је странка стекла право на правично задовољење. Према члану 22. став 1. наведеног закона, право на правично задовољење има странака чији је приговор усвојен, а тужилац није подносио приговор за убрзање извршног или стечајног поступка у којима је тражио наплату свог потраживања признатог правноснажним и извршним судским пресудама.

Код наведеног, у конкретном случају погрешан је закључак нижестепених судова о одговорности тужене за штету на основу члана 154. став 1. у вези члана 172. Закона о облигационим односима по основу неизмиреног потраживања тужиоца као радника друштвеног предузећа у стечају, независно од чињенице да тужилац није посебно водио поступак за заштиту права на суђење у разумном року на шта се основано и ревизијом тужене указује.

Наиме, услов за остварење права на накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року је правноснажно решење којим је утврђена повреда тог права, а које у конкретном случају не постоји. Према устаљеној пракси Европског суда за људска права, тужена држава одговара за дугове предузећа са већинским друштвеним (државним) капиталом у односу на новчана потраживања из радног односа до висине ненамирених потраживања бивших запослених у поступку стечаја у износу њиховог, у стечају утврђеног потраживања (Маринковић против Србије -

Представка број 5353/11). Важно је указати да и по пракси Уставног суда РС пропуст суда да намири потраживање признато у стечајном поступку против дужника са већинским друштвеним (државним) капиталом, представља повреду права на мирно уживање имовине зајемчено чланом 58. Устава РС, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (Уж 4541/2017 од 24.01.2019. године).

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу члана 153. став 1, 154. 162. и 163. став 2. у вези члана 165. став 2. ЗПП припадају тражени трошкови целог поступка. Висина је одмерена на име тражених и одређених трошкова за састав одговора на тужбу од стране правобранилаштва у износу од 11.250,00 динара, приступ и заступање на једном одржаном рочишту 12.750,00 динара, састав жалбе од 02.12.2021. године 22.500,00 динара и за састав ревизије 22.500,00 динара, применом Адвокатске тарифе важеће у време предузимања ових парничних радњи. Из тих разлога, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић